

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 maja 2020 r.

Pozycja 126

POSTANOWIENIE z dnia 18 grudnia 2019 r. Sygn. akt Ts 12/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Julia Przyłębska,

po wstępnym rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym, skargi konstytucyjnej B.R. i H.R. w sprawie zgodności:

art. 292 w związku z art. 172, art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.) oraz art. XLI § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94, ze zm.) w zakresie, w jakim stanowią one podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz Skarbu Państwa z:

- a) art. 64 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji,
- c) art. 21 ust. 1 Konstytucji,
- d) art. 2 Konstytucji,
- e) art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175),

p o s t a n a w i a:

1) nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg w zakresie badania zgodności art. 292 w związku z art. 172, art. 285 § 1 i 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.) oraz art. XLI § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94, ze zm.) w zakresie, w jakim stanowią one podstawę prawną nabycia w drodze zasiedzenia przed 3 sierpnia 2008 r. służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz Skarbu Państwa z:

- a) art. 64 ust. 3 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,**
- b) art. 64 ust. 2 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji,**
- c) art. 21 ust. 1 Konstytucji,**
- d) art. 2 Konstytucji;**

2) odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 19 stycznia 2018 r. (data nadania), B.R. i H.R. (dalej: skarżący) wystąpili z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego:

Skarżący złożyli 23 grudnia 2013 r. do Sądu Rejonowego w T. (dalej: Sąd Rejonowy) wniosek o ustanowienie służebności przesyłu obciążającej położoną w Z. działkę gruntu nr [...] na rzecz Tauron Dystrybucja Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie (dalej: Tauron Dystrybucja S.A.), której treścią jest znoszenie istnienia na nieruchomości obciążonej i w przestrzeni nad powierzchnią tej nieruchomości istniejących urządzeń przesyłowych, tj. linii elektroenergetycznych niskiego napięcia wraz z dwoma słupami oraz prawa korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń przesyłowych lub ich instalacji. Skarżący wniesli ponadto o zasądzenie od Tauron Dystrybucja S.A. wynagrodzenia za ustanowienie służebności. W uzasadnieniu wniosku wskazali, że na stanowiącej ich własność działce znajdują się urządzenia przesyłowe Tauron Dystrybucja S.A., która pomimo wezwania nie wyraziła zgody na zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu.

Postanowieniem z 27 października 2016 r. (sygn. akt [...]) Sąd Rejonowy oddalił wniosek skarżących (punkt 1) oraz ustalił, że każdy z zainteresowanych ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie (punkt 2). W uzasadnieniu sąd wskazał, że linia przesyłowa istniała już 20 stycznia 1972 r. i od tej daty należało liczyć bieg terminu zasiedzenia służebności. W związku z tym, że Tauron Dystrybucja S.A. skutecznie podniosła zarzut zasiedzenia służebności odpowiadającej w swojej treści służebności przesyłu, wniosek zmierzający do ustanowienia takiej służebności musiał zostać oddalony.

Od powyższego orzeczenia skarżący wniesli apelację, natomiast uczestnik postępowania Tauron Dystrybucja S.A. wniósł zażalenie. Postanowieniem z 19 października 2017 r. (sygn. akt [...]) Sąd Okręgowy w G. III Wydział Cywilny Odwoławczy uchylił zaskarżone postanowienie w punkcie 2 i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego oraz oddalił apelację skarżących w pozostałej części. Orzeczenie to wraz z uzasadnieniem zostało doręczone skarżącym 6 grudnia 2017 r.

Postanowieniem z 18 grudnia 2018 r. (sygn. akt [...]) Sąd Najwyższy odrzucił skargę kasacyjną skarżących w części obejmującej zakresem zaskarżenia uchylenie postanowienia Sądu Rejonowego z 27 października 2016 r. (sygn. akt [...]) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 18 lutego 2019 r. skarżący zostali wezwani do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej.

Pismem procesowym z 18 marca 2019 r. (data nadania) skarżący odnieśli się do powyższego zarządzenia.

Skarżący wskazali, że przedmiotem skargi jest utrwalona w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych wykładnia zakwestionowanych przepisów, zgodnie z którą możliwe jest nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej w swej treści służebności przesyłu przed 3 sierpnia 2008 r., tj. przed dniem wprowadzenia do ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93, ze zm.) przepisów regulujących instytucję służebności przesyłu. Wykładnia ta narusza, ich zdaniem, prawo własności, zasady demokratycznego państwa prawnego, proporcjonalności oraz równości.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem rozstrzygnięcia merytorycznego. Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu, gdy nie spełnia ona określonych przez prawo wymagań lub jest oczywiście bezzasadna.

2. Przedmiotem kontroli skarżący uczynili przepisy ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, ze zm.; dalej: k.c.), tj.: art. 292 o treści: „Służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się odpowiednio” oraz związkowo z tym przepisem art. 172 określający zasady, na jakich może dojść do nabycia nieruchomości w drodze zasiedzenia, jak również art. 285 § 1 i 2 regulujący instytucję służebności gruntowej. Zaskarżony został także art. XLI § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94, ze zm.) o treści: „Jeżeli termin zasiedzenia według kodeksu cywilnego jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg zasiedzenia rozpoczyna się z dniem wejścia kodeksu w życie; jeżeli jednak zasiedzenie rozpoczęte przed dniem wejścia w życie kodeksu cywilnego nastąpiłoby przy uwzględnieniu terminu określonego w przepisach dotychczasowych wcześniej, zasiedzenie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu”.

3. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna przysługuje tylko wtedy, gdy zostały naruszone prawa lub wolności skarżącego określone w Konstytucji. Przepis ten nie przewiduje możliwości kwestionowania w trybie skargi konstytucyjnej zgodności aktów normatywnych z umowami międzynarodowymi. W związku z tym wskazany przez skarżących art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonego w Paryżu dnia 20 marca 1952 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 36, poz. 175) nie może stanowić wzorca kontroli w niniejszej sprawie.

W związku z powyższym – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p. TK – należało postanowić jak w pkt 2 sentencji.

4. W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna w pozostałej części spełnia wymogi formalne nadania jej dalszego biegu.

4.1. Skarżący wyczerpali drogę prawną, o której stanowi art. 77 ust. 1 w związku z art. 53 ust. 2 pkt 2 u.o.t.p. TK, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego w G. z 19 października 2017 r. (sygn. akt III [...]) jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia.

4.2. Dochowany został trzymiesięczny termin wniesienia skargi konstytucyjnej przewidziany w art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK. Wyrok Sądu Okręgowego został doręczony skarżącym 6 grudnia 2017 r., natomiast skarga została wniesiona 19 stycznia 2018 r. (data nadania).

4.3. Trybunał stwierdza, że w skardze określono przedmiot kontroli (zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p. TK) oraz wskazano, jakie konstytucyjne prawa skarżących i w jaki sposób

zostały – ich zdaniem – naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p. TK), a także uzasadniono przedstawione zarzuty (art. 53 ust. 1 pkt 3 u.o.t.p. TK).

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK skarżącym przysługuje prawo wniesienia zażalenia na pkt 2 powyższego postanowienia w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.